

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 30. 9. 2020
SWD(2020) 303 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

Správa o právnom štáte 2020 Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Dánsku

Spríevodný dokument

K OZNÁMENIU KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Správa o právnom štáte 2020 Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 304 final} - {SWD(2020) 305 final} -
{SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

ZHRNUTIE

Dánske súdnictvo je stabilne vnímané ako vysoko nezávislé a v roku 2019 sa vykonalo viacero krokov smerom k ďalšiemu zlepšeniu rámca pre disciplinárne opatrenia a zodpovednosť sudcov. Justičný systém sa vyznačuje dobrou efektívnosťou, hoci v posledných rokoch došlo k miernemu predĺženiu času rozsúdenia. Zainteresované strany zároveň vyjadrili určité obavy ohľadom nedostatočných zdrojov a určité problémy pretrvávajú aj v súvislosti s digitalizáciou súdnictva. Vláda a Národná správa súdov podnikli viacero iniciatív v snahe riešiť tieto problémy, a to aj pomocou projektu, ktorý plánuje využívať digitálne nástroje na monitorovanie priemernej dĺžky prebiehajúcich konaní.

Podľa prieskumov je Dánsko vnímané ako jedna z krajín s najnižšou korupciou v EÚ aj vo svete. Hoci Dánsko nemá zavedenú žiadnu osobitnú stratégiu boja proti korupcii a nemá na tento účel zriadenú ani žiadnu osobitnú agentúru, vytvorilo Fórum pre boj proti korupcii, ktoré prispieva k lepšej koordinácii orgánov pri vytváraní ich vlastných protikorupčných systémov. Dánske verejné inštitúcie si vybudovali dobrú povesť vďaka transparentnej správe a spoľahlivému a funkčnému rámcu na predchádzanie korupcii. Základným prvkom systému integrity je nízka úroveň formalizácie protikorupčných pravidiel v oblasti etiky a integrity, pričom je zavedených len zopár nariadení a kontrolných opatrení na predchádzanie korupcii, najmä v prípade osôb zastávajúcich najvyššie výkonné funkcie. Výsledky Dánska v oblasti vykonávania nedávnych medzinárodných odporúčaní, najmä pokiaľ ide o financovanie politických strán a dohľad nad poslancami parlamentu, sú obmedzené.

Dánska rada pre rozhlas a televíziu, ktorá je regulačným orgánom pre vnútroštátne médiá, pracuje nezávisle a má stabilnú organizačnú štruktúru. Neexistujú žiadne osobitné právne predpisy upravujúce transparentnosť vlastníctva médií, ale niektoré informácie bolo možné získať z vnútroštátneho centrálného obchodného registra. Zaviedli sa určité výnimky zo zákona o prístupe k dokumentom verejnej správy, ktoré v praxi čiastočne obmedzujú právo na prístup k informáciám. Ustanovil sa osobitný Výbor pre slobodu prejavu, ktorý má prispieť k diskusii o rámcových a všeobecných podmienkach slobody prejavu. Táto sloboda je chránená ústavou a stojí na pevnom základe demokratickej tradície a demokratických inštitúcií v Dánsku.

Systém brzd a protiváh sa vyznačuje inkluzívnym procesom prijímania právnych predpisov s komplexným rámcem pre prípravu právnych predpisov, ktorý zahŕňa konzultácie so zainteresovanými stranami. Dôležitú úlohu pri zabezpečovaní dohľadu nad rozhodnutiami subjektov verejného sektora plní parlamentný ombudsman. Nedávne kampane vedené Národnou správou súdov boli zacielené na zvýšenie povedomia o dôležitosti právneho štátu a úlohe súdnictva, okrem iného prostredníctvom vzdelávacích videí, učebných plánov pre učiteľov a vyhradených webových sídiel pre novinárov. Dánsky inštitút pre ľudské práva zabezpečuje zapojenie širokej škály organizácií občianskej spoločnosti prostredníctvom svojej Rady pre ľudské práva, ktorá má kľúčovú poradnú funkciu.

I. JUSTIČNÝ SYSTÉM

Dánsky justičný systém tvorí 24 okresných súdov, dva vrchné súdy (odvolacie súdy) a Najvyšší súd, ako aj dva špecializované súdy¹. Úlohou nezávislej Národnej správy súdov je zabezpečovať správu a rozvoj súdov, čo zahŕňa rozdeľovanie rozpočtových prostriedkov medzi súdy a správu budov a systémov IKT. Nezávislá Rada pre vymenúvanie sudcov² predkladá nezáväznú návrhy na vymenovanie sudcov ministrovi spravodlivosti, ktorý ich potom navrhne na formálne vymenovanie výkonnou mocou (kráľovnou)³. Rada pre vymenúvanie navrhuje len jedného sudcu na jedno voľné miesto. Nikdy sa nestalo, že by výkonná moc neschválila návrh Rady pre vymenúvanie. V záujme transparentnosti vydáva Rada pre vymenúvanie pri predkladaní návrhu na obsadenie voľného miesta tlačovú správu. Prokuratúra je autonómna inštitúcia, ktorá pracuje pod dohľadom ministerstva spravodlivosti a vedie ju generálny prokurátor⁴. Advokátska komora je nezávislý orgán, ktorý riadi výkon právnických povolání a zaručuje ich nezávislosť⁵.

Nezávislosť

Súdnicstvo je vnímané ako vysoko nezávislé. Celkovo 86 % širokej verejnosti a 80 % spoločností považuje nezávislosť súdov a sudcov za „pomerne alebo veľmi dobrú“, pričom výrazne vysoký percentuálny podiel širokej verejnosti (41 %) považuje nezávislosť za „veľmi dobrú“. Tieto hodnoty sa celkovo stabilne držia na vysokej úrovni od roku 2016 z hľadiska širokej verejnosti a v prípade podnikov sú podobne konzistentné od roku 2010⁶.

Prijalo sa viacero opatrení s cieľom posilniť rámec zodpovednosti pre sudcov a jeho záruky. Existujú dva druhy disciplinárnych opatrení voči sudcom: predsedovia súdov môžu vydať upozornenie sudcovi za nedbanlivosť alebo neopatrnosť pri výkone povolania, zatiaľ čo Špeciálny súd pre disciplinárne konanie a revíziu⁷ môže vydávať upozornenia, udeľovať pokuty a v prípade závažného priestupku odvolať sudcu alebo mu pozastaviť výkon funkcie, ak bolo voči sudcovi začaté trestné konanie⁸. Od roku 2019 je takisto možné odvolať sa proti

¹ Námorný a obchodný súd a Katastrálny súd. CEPEJ (2020), Štúdiá o fungovaní justičných systémov v členských štátoch EÚ.

² Členov vymenúva minister spravodlivosti a tvoria ju jeden sudca Najvyššieho súdu a jeden sudca vrchného súdu, ktorých navrhujú príslušné súdy, jeden sudca okresného súdu navrhnutý združením sudcov, jeden právnik navrhnutý advokátskou komorou a dvaja predstavitelia širokej verejnosti navrhnutí Miestnou samosprávou Dánska a Dánskym združením pre vzdelávanie dospelých.

³ S výnimkou predsedu Najvyššieho súdu, ktorého vyberá a vymenúva priamo Najvyšší súd v súlade s vnútorným postupom. Okrem toho, pokiaľ ide o členov Najvyššieho súdu, zákon stanovuje osobitný postup, na základe ktorého kandidáta vybratého radou pre vymenúvanie pred potvrdením vymenovania preveria sudcovia Najvyššieho súdu.

⁴ Generálneho prokurátora vymenúva výkonný orgán (oficiálne kráľovná) na základe odporúčania ministra spravodlivosti po schválení radou vlády zodpovednou za nábor pracovníkov a môže byť odvolaný na základe podloženého odporúčania ministra spravodlivosti (v takom prípade sa odporúčanie predkladá priamo kráľovnej).

⁵ Zákon o správe justície, článok 15.

⁶ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázky č. 44, 46 a 48. Vnímaná miera nezávislosti justície sa kategorizuje takto: veľmi nízka (menej než 30 % respondentov vníma nezávislosť súdnicstva ako pomerne dobrú a veľmi dobrú); nízka (medzi 30 – 39 %), priemerná (medzi 40 – 59 %), vysoká (60 – 75 %), veľmi vysoká (nad 75 %).

⁷ Špeciálny súd pre disciplinárne konanie a revíziu tvoria po jednom sudcovia z Najvyššieho súdu, vrchného súdu a okresného súdu, jeden právnik a jeden profesor práva, ktorých vymenúva výkonný orgán na základe nominácie z radov súdnicstva (v prípade členov, ktorí sú sudcami) a právnickej komory (v prípade právnikov).

⁸ Proti rozhodnutiam Špeciálneho súdu pre disciplinárne konanie a revíziu sa možno odvolať na Najvyššom súde. Zákon o správe justície, články 48 – 49.

upozornení vydanému predsedom súdu na Špeciálnom súde pre disciplinárne konanie a revíziu⁹, čím sa do systému doplnila ďalšia záruka, ktorá je v súlade s odporúčaniami Rady Európy¹⁰. Túto reformu iniciovalo okrem iného združenie sudcov na základe osobitného prípadu, keď dostal sudca od predsedu varovanie, ktoré sudca považoval za nepodložené, ale nemal možnosť ho dať preskúmať. Ďalším dôležitým krokom vpred z hľadiska rámca zodpovednosti pre sudcov sú výkladové vysvetľujúce komentáre k etickým usmerneniam pre sudcov, ktoré prijalo združenie sudcov (v spolupráci s Národnou správou súdov). Komentáre prijaté v roku 2019 presnejšie vymedzujú etické usmernenia pre sudcov z roku 2014 uvedením konkrétnych príkladov ich uplatňovania. Je to reakcia aj na odporúčanie Skupiny štátov proti korupcii (GRECO)¹¹.

Právomoc ministra spravodlivosti vydávať v jednotlivých veciach pokyny prokuratúre je spojená so zárukami a v praxi sa nepoužíva. Podľa zákona o správe justície môže minister spravodlivosti vydávať všeobecné usmernenia k tomu, ako prokuratúra vykonáva svoje úlohy, ako aj pokyny prokurátorom v jednotlivých veciach, ktoré môžu zahŕňať pokyn nezačať trestné stíhanie.¹² Takýto pokyn sa musí vydať písomne, musí byť odôvodnený a musí sa v písomnej podobe odoslať predsedovi parlamentu.¹³ Zdá sa, že v praxi, podľa vyjadrenia príslušných orgánov, vydal minister spravodlivosti takýto pokyn len v jednom prípade, ku ktorému došlo v roku 1995, pričom generálny prokurátor nebol oprávnený vydať pokyn z dôvodu konfliktu záujmov. Táto prax spolu so zavedenými právnymi zárukami zjavne znižuje ohrozenie autonómie prokuratúry¹⁴. V súlade s najnovšou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie týkajúcou sa európskeho zatykača¹⁵ zmenilo Dánsko v roku 2020 na základe existencie tohto práva na vydanie pokynu svoj postup pri vydávaní takýchto zatykačov¹⁶.

⁹ Zákon o správe justície, článok 48a.

¹⁰ Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2010)12, ods. 69. Pozri aj rozsudok Súdneho dvora z 25. júla 2018, LM, C-216/18 PPU, bod 67.

¹¹ GRECO, štvrté kolo hodnotenia, odporúčanie v), ktoré GRECO v súčasnosti považuje za úspešne vykonané. GRECO, štvrté kolo hodnotenia – predbežná správa o plnení odporúčaní, s. 5. Pozri aj ESLP, rozsudok z 9. januára 2013, Oleksandr Volokov/Ukrajina, sťažnosť č. 21722/11, body 175 – 179.

¹² Zákon o správe justície, článok 98 ods. 3. Osobitne existujú prípady, v ktorých musí minister spravodlivosti zo zákona rozhodnúť, či sa vo veci má začať trestné stíhanie, alebo nie, vrátane trestných činov súvisiacich s terorizmom, vlastizrady a trestných činov proti štátu, zákon o správe justície, kapitola 12.

¹³ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázok č. 55.

¹⁴ Podľa ods. 13 písm. d) odporúčania Výboru ministrov Rady Európy Rec(2000)19, „ak je vláda oprávnená dávať pokyny na začatie trestného stíhania v konkrétnej veci, takéto pokyny sa musia vykonať s primeranými zárukami, že sa budú rešpektovať transparentnosť a spravodlivosť v súlade s vnútroštátnym právom“. Pokiaľ ide o záruky, ods. 13 [písmená d) až e)].

¹⁵ Rozsudok Súdneho dvora z 27. mája 2019 v spojených veciach OG, C-508/18 a PI, C-82/19 PPU.

¹⁶ Od 15. februára 2020 sú sudy jediným orgánom oprávneným vydať európsky zatykač. Zákon o vydávaní páchatel'ov trestných činov, články 46 a 47. Pozri aj správu Európskej komisie o vykonávaní rámcového rozhodnutia Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi, s. 5 – 6.

Kvalita

Vznikli určité obavy v súvislosti so znižovaním výdavkov na justičný systém. Výdavky Dánska na sudy ako percentuálny podiel HDP sú nízke a v posledných rokoch sa znížili¹⁷. Počet sudcov na obyvateľa je takisto výrazne nízky¹⁸. V správe združenia sudcov z roku 2020 o pracovných podmienkach sudcov je uvedená detailná analýza pracovného zaťaženia sudcov, ktorá poukazuje na to, že počet sudcov stagnuje a od roku 2011 sa pomaly znižujú zdroje, kým počet konaní sa zvýšil¹⁹. Konkrétne vznikli obavy týkajúce sa zníženia počtu zamestnancov súdov, čo vedie k vyššiemu pracovnému zaťaženiu sudcov. V júni 2020 vláda poskytla súdom ďalšie finančné prostriedky s cieľom riešiť zvýšený počet nevybavených vecí v dôsledku zatvorenia súdov počas pandémie COVID-19, čo umožňuje vytvoriť ďalšie pracovné miesta pre sudcov²⁰.

Niektoré iniciatívy zamerané na riešenie pretrvávajúcich problémov týkajúcich sa digitalizácie stále prebiehajú. Elektronické prostriedky na predloženie vecí a predvolania online a na sledovanie fáz konania majú sudy k dispozícii len v obmedzenej miere²¹. Všetky rozsudky súdov tretieho stupňa sú zverejnené, no v prípade súdov prvého a druhého stupňa sa rozsudky zverejňujú len čiastočne a možnosti strojovej čitateľnosti rozsudkov sú obmedzené²². Podľa informácií z Národnej správy súdov vytvorenie komplexnej online databázy rozsudkov vrátane ich anonymizácie sa pripravuje v roku 2021. Národná správa súdov vykonáva aj projekt zameraný na používanie digitálnych nástrojov na monitorovanie priemernej dĺžky prebiehajúcich konaní, ktorý má pomôcť pri plánovaní času na budúce spracovanie prípadov²³.

Efektívnosť

Justičný systém efektívne zvláda svoju pracovnú záťaž, ale miera vyriešenia vecí sa o niečo znížila. Odhadovaný čas na vyriešenie občianskoprávných, obchodných, správnych a iných konaní je veľmi krátky a v prípade sporových občianskoprávných a obchodných konaní na súdoch všetkých stupňov je stále nižší ako priemer, aj keď sa v posledných rokoch mierne predĺžil²⁴. Okrem toho sa za posledné roky o niečo znížila miera vyriešenia sporových občianskoprávných a obchodných konaní, pričom klesla zo 102 % v roku 2017 na 95 % v roku 2018 a 94 % v roku 2019. Počet prebiehajúcich konaní stále zostáva nízky, najmä z hľadiska občianskoprávných a obchodných konaní²⁵.

¹⁷ Výdavky na obyvateľa sú na priemernej úrovni, ale od roku 2012 sa takisto neustále znižujú. Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázky č. 32 a 33.

¹⁸ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázok č. 35.

¹⁹ Združenie dánskych sudcov, Pracovné podmienky sudcov, s. 5 – 8.

²⁰ Tlačová správa ministra spravodlivosti z 24. júna 2020, Noví sudcovia musia zmierniť tlak, ktorému čelia sudy.

²¹ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázok č. 27.

²² Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázky č. 28 a 29.

²³ Príspevok Dánska k správe o právnom štáte 2020, s. 10.

²⁴ Nie sú k dispozícii žiadne samostatné údaje o správnych konaniach.

²⁵ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície z roku 2020, obrázky č. 5 – 15. Údaje o miere vyriešenia prípadov za rok 2019 sú k dispozícii na webovom sídle Danish Courts (Dánske sudy) v časti Civil Cases (Občianskoprávne konania).

II. PROTIKORUPČNÝ RÁMEC

System boja proti korupcii je do veľkej miery založený na neformálnych pravidlách etiky a integrity, ako aj na spoločenských normách a verejnej kontrole. Do prevencie korupcie, podpory osvedčenej administratívnej praxe a presadzovania súladu s právnym rámcom je zapojených viacero orgánov. Patria medzi ne Úrad finančného dozoru, parlamentný ombudsman a generálny audítor. Agentúra pre zamestnancov a kompetencie a Úrad predsedu vlády zodpovedajú za podporu integrity medzi zamestnancami verejnej správy a ministrami. Špecializovaná jednotka pre prípady korupcie a podplácania zahraničných verejných činiteľov v rámci štátnej prokuratúry pre závažnú hospodársku a medzinárodnú trestnú činnosť má osobitné právomoci pri vyšetrovaní závažných korupčných prípadov. V prípade zamestnancov štátnej správy je prevencia korupcie rozsialo regulovaná, ale Dánsko nemá v súčasnosti žiadny osobitný zákon na ochranu oznamovateľov.

Dánsko je v rámci Európskej únie aj na svete na prvom mieste v Indexe vnímania korupcie organizácie Transparency International²⁶. Len 35 % respondentov prieskumu Eurobarometra považuje korupciu za rozšírenú (priemer EÚ: 72 %) a len 7 % tvrdí, že korupcia ovplyvňuje ich každodenný život (priemer EÚ: 26 %). Pokiaľ ide o podniky, korupciu považuje za rozsiahlu 16 % spoločností (priemer EÚ: 63 %) a len 5 % spoločností je presvedčených, že korupcia je problém pri podnikaní (priemer EÚ: 37 %). 25 % ľudí sa domnieva, že počet úspešných trestných stíhaní je dostatočný na to, aby odradil ľudí od korupčných praktík (priemer v EÚ: 36 %), zatiaľ čo 51 % spoločností zastáva názor, že osoby a podniky pristihnuté pri podplácaní vysokopostaveného úradníka sú primerane potrestané (priemer EÚ: 31 %)²⁷.

Dánsky Trestný zákon kriminalizuje korupciu a súvisiace trestné činy. Trestná sankcia za aktívnu a pasívnu korupciu²⁸ vo verejnom sektore je pokuta alebo uväznenie až na šesť rokov a v prípade korupcie v súkromnom sektore²⁹ pokuta alebo uväznenie až na štyri roky. Pokiaľ ide o právnické osoby, možno im uložiť pokuty za trestné činy na základe ustanovení Trestného zákona³⁰. V roku 2018 Dánsko prijalo zmenu trestného zákona týkajúcu sa legalizácie príjmu z trestnej činnosti, ktorou sa zvyšujú príslušné tresty (zvýšenie maximálneho trestu zo 6 na 8 rokov)³¹.

Dánsko preskúmalo svoj celkový prístup k presadzovaniu predpisov a v roku 2014 vytvorilo v rámci Úradu špeciálneho prokurátora pre hospodárske trestné činy (SØIK) špecializovanú jednotku pre prípady korupcie a podplácania zahraničných verejných činiteľov. Príslušnými orgánmi na vyšetrovanie a trestné stíhanie korupcie sú polícia, prokuratúra a špecializovaná jednotka v rámci Úradu špeciálneho prokurátora pre hospodárske trestné činy (SØIK). SØIK je špecializované oddelenie prokuratúry, ktoré pôsobí aj ako koordinačný orgán. V rámci SØIK pôsobí aj vnútroštátna finančná spravodajská jednotka a od roku 2015 má jednotku pre medzinárodné konania vrátane tých, ktoré sa týkajú podplácania zahraničných verejných činiteľov³². V rámci polície sa nedávno posilnili postupy a úsilie v oblasti obstarávania s cieľom informovať a odborne pripraviť

²⁶ Transparency International (2020), Index vnímania korupcie za rok 2019.

²⁷ Rýchly prieskum Eurobarometra 482 (2019) o postoji podnikov ku korupcii v EÚ.

²⁸ Trestný zákon. Články 122 a 144.

²⁹ Trestný zákon. Článok 299 ods. 2.

³⁰ Článok 306, porovnaj článok 2.

³¹ *Folketinget* (dánsky parlament), zákon č. 711 z roku 2018.

³² UNCAC (2017), *UNCAC implementation review – country review report of Denmark* (Správa o vykonávaní Dohovoru OSN proti korupcii – hodnotiacia správa o Dánsku).

policajtov z hľadiska etického kódexu prijatého v roku 2015³³. Systém pre oznamovateľov vytvorený v roku 2019 umožňuje oznamovanie trestných činov a porušení správneho práva vrátane konfliktov záujmov. Občania môžu adresovať sťažnosti nezávislému policajnému orgánu pre prijímanie sťažností, ktorý vykonáva externý dohľad a kontrolu nad políciou a prokuratúrou³⁴. GRECO však odporučila, aby orgány posúdili, či nie je potrebné zaviesť požiadavku, aby príslušníci polície pravidelne predkladali vyhlásenia o finančných záujmoch, ako aj opatrenia zamerané na zvýšenie informovanosti pracovníkov polície o ich povinnosti hlásiť pochybenia súvisiace s korupciou v rámci policajného zboru³⁵.

Dánsko nemá vyhradený subjekt na presadzovanie integrity a prevencie korupcie, ale niekoľko orgánov s rôznymi úlohami. Dánsko síce nemá vyhradenú agentúru alebo stratégiu na boj proti korupcii, ale vytvorilo Fórum pre boj proti korupcii³⁶, ktoré sa stretáva *ad hoc* s cieľom prispieť k zlepšeniu koordinácie orgánov a zdieľaniu informácií. Ministri spolupracujú a predkladajú návrhy právnych predpisov na boj proti korupcii. Úrad finančného dozoru vydal usmernenie, príručky a pokyny týkajúce sa etického správania a finančných aspektov boja proti korupcii. Úrad generálneho audítora vykonáva audity štátnych inštitúcií a preveruje náklady parlamentu a štátnych spoločností. Iné orgány, napríklad Agentúra pre zamestnancov a kompetencie pri ministerstve pre dane a Úrad predsedu vlády, okrem toho vykonávajú úlohy súvisiace s podporou integrity a prevencie korupcie, ktoré sa týkajú riadenia verejnej správy³⁷. Dánska tradícia vysokých etických noriem a transparentnosti verejných postupov viedla k vzniku niekoľkých oficiálnych pravidiel alebo kontrolných opatrení zameraných na prevenciu korupcie, konkrétne v prípade osôb v najvyšších výkonných funkciách, a GRECO odporúča vypracovať pravidlá, ktoré by boli závažnejšie³⁸.

Agentúra pre zamestnancov a kompetencie vydala kódexy správania pre zamestnancov verejnej správy, zatiaľ čo ministri dostanú usmernenie týkajúce sa otázok integrity pri vymenovaní. V revidovanej verzii kódexu správania vo verejnom sektore zverejnenej v decembri 2017 sú uvedené pravidlá sekundárneho zamestnávania a požiadavka slušného správania verejných činiteľov. Agentúra pre zamestnancov a kompetencie zverejnila v roku 2017 revidovaný kódex s názvom *Code of Conduct in the Public Sector* (Kódex správania vo verejnom sektore) a v roku 2015 kódex s názvom *Code VII – 7 key duties* (Kódex VII – sedem kľúčových povinností), v ktorých sa stanovujú etické normy a pravidlá správania pre verejných činiteľov. Ako doplnenie k týmto dokumentom boli vytvorené kurzy elektronického vzdelávania pre všetkých zamestnancov ústrednej správy. Tieto kódexy sa však nevzťahujú na ministrov, pre ktorých je pri vymenovaní k dispozícii príručka s usmernením vo vzťahu k otázkam v oblasti integrity. Dánsko takisto nemá žiadny etický kódex pre poslancov parlamentu ani osoby poverené najvyššími výkonnými funkciami³⁹. Tieto otázky sa však riešia vo verejnom liste určenom členom parlamentu, ktorý obsahuje informácie o ich povinnostiach týkajúcich sa etického správania a udržiavania dôvery

³³ GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správa.

³⁴ GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správa, s. 48.

³⁵ GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správa, odporúčania xiii) a xiv).

³⁶ Združuje predstaviteľov ministerstva spravodlivosti, generálnej prokuratúry, SØIK, ministerstva zahraničných vecí, ministerstva financií atď. s cieľom zlepšiť koordináciu medzi orgánmi a spoločné využívanie informácií v kontexte boja proti korupcii.

³⁷ GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správa, s. 17.

³⁸ GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správa.

³⁹ Kódex správania s názvom *Good Conduct in the Public Sector* (Vhodné správanie vo verejnom sektore), ktorý bol distribuovaný všetkým verejným činiteľom. Cieľom tejto publikácie je objasniť zamestnancom vo verejnom sektore základné povinnosti a základnú zodpovednosť.

verejnosti. GRECO odporúča vypracovať kódexy správania pre členov parlamentu aj členov vlády, najmä z hľadiska konfliktu záujmov, a pripraviť celkovú stratégiu týkajúcu sa integrity osôb v najvyšších výkonných funkciách⁴⁰.

Verejná správa je viazaná pravidlami, ktoré sa týkajú nestrannosti, s čím súvisí povinnosť nahlásiť všetky prípadné konflikty záujmov. Podľa zákona o verejnej správe žiadna osoba, ktorá je zamestnancom orgánu verejnej správy alebo koná v jeho mene, sa nesmie zapojiť do konkrétneho konania, pri ktorom by mohli vzniknúť pochybnosti o nestrannosti. V záujme vylúčenia konfliktov záujmov sa od ministrov vyžaduje, aby sa po prevzatí úradu vzdali každej (platenej alebo neplatenej) činnosti v súkromnej alebo verejnej spoločnosti⁴¹. To však nezahŕňa samostatnú zárobkovú činnosť, finančné záujmy, čestné funkcie alebo aktivity súvisiace s politickou stranou ministra. Hoci sa ustanovenia zákona o verejnej správe vzťahujú na ministrov, zákon im ponecháva značnú voľnosť pri nahlasovaní prípadného alebo zjavného konfliktu záujmov a neposkytuje presnejšie usmernenie. Okrem toho neobsahuje žiadne opatrenia na presadzovanie⁴². Vo vzťahu k poslancom parlamentu neexistuje žiadne všeobecné vymedzenie konfliktu záujmov a súčasný rámec neposkytuje mechanizmus na nahlasovanie. GRECO odporúča zavedenie požiadavky na oznámenie *ad hoc* v prípade možného konfliktu záujmov v súvislosti s otázkou prejednanou v rámci rokovania parlamentu⁴³.

Hoci existujú systémy vyhlásení, nekontrolujú ani nepresadzujú sa systematicky. V prípade poslancov parlamentu existuje pravidelná verejná registrácia činností a finančných záujmov, ktorá podlieha verejnej kontrole na webovom sídle parlamentu. GRECO však odporúča, aby sa v týchto prípadoch podľa potreby uplatňovali normy správania⁴⁴. Aj keď si poslanci parlamentu vo všeobecnosti vo vysokej miere plnia povinnosti týkajúce sa registra hospodárskych záujmov, neplatí to vždy⁴⁵. Podobne neexistujú žiadne všeobecné pravidlá týkajúce sa povinnosti zamestnancov verejnej správy vo vysokých funkciách deklarovať finančné záujmy, aj keď sa od všetkých ministrov vyžaduje, aby predložili vyhlásenie o svojich finančných záujmoch prostredníctvom štandardného formulára, ktorý sa predkladá pri prevzatí úradu a každý rok sa aktualizuje. Tento systém nie je založený na právnych predpisoch, ale nasledujúce vlády postupujú v súlade s ním, ako keby bol povinný⁴⁶. Ministri, ktorí sú aj poslancami parlamentu, nie sú súčasťou systému vyhlásení uplatňovaného v parlamente. Na rozdiel od režimu zavedeného pre poslancov parlamentu tento systém explicitne zahŕňa určité finančné záujmy manželov a/alebo partnerov. GRECO však odporúča začleniť tieto usmernenia do právnych predpisov, rozšíriť rozsah vyhlásení a zaviesť vecné kontroly⁴⁷.

Dánsky systém nemá jasné pravidlá a usmernenie týkajúce sa vstupovania osôb v najvyšších výkonných funkciách do kontaktov s lobistami. Takisto neexistujú žiadne

⁴⁰ GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správ, odporúčania i), ii) a iii).

⁴¹ Podľa článku 8 zákona o odmeňovaní a dôchodkoch pre ministrov.

⁴² GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správ, odseky 67 – 69.

⁴³ GRECO, štvrté kolo hodnotenia – hodnotiaci správ, odporúčanie ii).

⁴⁴ GRECO, štvrté kolo hodnotenia – hodnotiaci správ, odporúčanie iv).

⁴⁵ Webové sídlo dánskeho parlamentu (*Folketinget*): <https://www.ft.dk/da/medlemmer/medlemmer-uden-registreringer>.

⁴⁶ Vo vyhlásení majú byť uvedené zamestnania (vykonávané v súčasnosti a za posledných 5 rokov), samostatná zárobková činnosť s ročným obrátom vyšším ako 50 000 DKK (približne 6 700 EUR), záujmy v spoločnostiach presahujúce 50 000 DKK (približne 6 700 EUR) (vrátane súčasných investícií), finančné dohody s bývalými a/alebo budúcimi zamestnávateľmi, členstvo v združeníach.

⁴⁷ GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správ, odporúčania vii), viii).

požiadavky týkajúce sa nahlasovania alebo zverejňovania, ktoré by sa vzťahovali na tých, ktorí sa snažia ovplyvňovať konanie a politiky vlády. Kým v 27 členských štátoch EÚ si väčšina respondentov myslí, že príliš tesné prepojenie medzi podnikaním a politikmi v ich krajine vedie ku korupcii, v Dánsku boli zaznamenané najnižšie hodnoty (47 %) (priemer v EÚ: 76 %) ⁴⁸. Určitá forma lobizmu (najmä zo strany záujmových skupín) je akceptovanou súčasťou rozhodovacieho procesu so zámerom získať širokú podporu rozhodnutí. Napriek tomu sa odporúča zavedenie pravidiel a usmernenia pre kontakty s lobistami a tretími stranami, ktoré sa snažia ovplyvňovať procesy a rozhodnutia vlády, a zvýšenie transparentnosti takýchto kontaktov ⁴⁹.

Neexistujú jasné pravidlá pre tzv. jav otáčavých dverí. V podmienkach, keď neexistuje osobitná politika tzv. prechodného obdobia, bolo hlásených niekoľko prípadov ministrov, ktorí prešli priamo na vrcholové pozície v oblasti politického lobizmu. Napriek odporúčaniam skupiny GRECO, aby sa zaviedli pravidlá pre zamestnávanie osôb pôsobiacich v najvyšších výkonných funkciách po ukončení ich pôsobenia vo verejnom sektore, v súčasnosti neexistujú žiadne konkrétne plány na zavedenie takejto regulácie ⁵⁰.

Existujú vyhradené mechanizmy na ochranu oznamovateľov, ale neexistujú zastrešujúce právne predpisy. V Dánsku v súčasnosti neexistuje žiadny osobitný zákon na ochranu oznamovateľov. Existujú však právne predpisy vo finančnom sektore ako súčasť transpozície smernice o kapitálových požiadavkách IV ⁵¹. Dánske obchodné združenie radí spoločnostiam, aby si vytvorili systém na dobrovoľnej báze, pokiaľ tak chcú urobiť. Okrem toho existujú vo verejnom sektore alebo v určitých jeho oblastiach aj iné systémy vrátane externých a interných postupov Úradu finančného dozoru, systému pre externých oznamovateľov Dánskeho obchodného úradu, ktorý sa týka problémov prípadného porušenia právnych predpisov v oblasti auditov, a systému v oblasti Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu ⁵².

Medzinárodné hodnotenia upozornili na problémy v oblasti financovania politických strán a väčšina odporúčaní sa ešte nevykonala. Tieto odporúčania zahŕňajú riešenie vnímaných nedostatkov, napríklad toho, že nie je povinné hlásiť dary presahujúce určité finančné limity, a zabezpečenie nezávislého monitorovania vo vzťahu k financovaniu politických strán a volebných kampaní ⁵³. Výsledky Eurobarometra ukazujú, že Dánsko je jediná krajina, kde sa od roku 2013 znížil podiel respondentov, ktorí súhlasia, že transparentnosť financovania politických strán a dohľad nad ním sú dostatočné [zo 41 % v roku 2013 na 34 % v roku 2019 (priemer EÚ: 32 %)] ⁵⁴.

Hoci sa zjavne primerane uplatňujú represívne opatrenia, chýbajú široko dostupné štatistiky týkajúce sa korupcie. Hoci nedávno došlo k odsúdeniam za trestné činy týkajúce sa korupcie ⁵⁵ a v oficiálnom súdnom vestníku s plateným prístupom boli zverejnené dôležité

⁴⁸ Osobitný prieskum Eurobarometra 502 (2020).

⁴⁹ GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správa, odporúčanie v).

⁵⁰ GRECO, piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správa, odporúčanie vi).

⁵¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami.

⁵² Dánsky obchodný úrad najnovšie vytvoril portál pre oznamovateľov na oznamovanie podvodov v rámci systému náhrad súvisiacich s koronavírusom/ochorením COVID-19 (LOV č. 796 z 9. 6. 2020).

⁵³ GRECO, tretie kolo hodnotenia – druhá správa o plnení odporúčaní.

⁵⁴ Osobitný prieskum Eurobarometra 502 (2020).

⁵⁵ Napríklad za porušenie pravidiel o konflikte záujmov a zneužitie právomoci a viaceré závažné trestné činy vyšetrované v súvislosti s legalizáciou príjmu z trestnej činnosti.

rozhodnutia súdu, v Dánsku sa nezverejňujú štatistiky týkajúce sa vyšetrovania podplácania zahraničných verejných činiteľov a začatých alebo uzavretých prípadov⁵⁶.

⁵⁶ Transparency International (2018), správa o vývoze korupcie z roku 2018: hodnotenie presadzovania Dohovoru OECD o boji proti podplácaniu, s. 43.

III. PLURALITA MÉDIÍ

Ústava poskytuje celkový rámec na ochranu slobody prejavu. Úlohy, organizačná štruktúra a rokovací poriadok vnútroštátneho regulačného orgánu pre médiá, dánskej Rady pre rozhlas a televíziu, sú predpísané zákonom. Neexistujú osobitné právne predpisy, ktoré sa týkajú transparentnosti vlastníctva médií alebo pridelovania štátnej reklamy. Prístup k dokumentom upravuje zákon o prístupe k dokumentom verejnej správy z roku 2014⁵⁷.

Dánska Rada pre rozhlas a televíziu pracuje nezávisle. Úlohy a organizačnú štruktúru nezávislého orgánu stanovuje zákon o rozhlasovom a televíznom vysielaní v Dánsku. Sekretariátom Rady pre rozhlas a televíziu je oddelenie pre médiá v Agentúre pre kultúru a paláce. Rada považuje svoju organizačnú štruktúru za stabilnú, aj keď niektoré rozhodnutia vyvolali silný politický záujem⁵⁸. Veľmi nízke riziko ohrozenia nezávislosti a účinnosti orgánu pre médiá si všíma aj posledné vydanie Monitorovania plurality médií (MPM 2020). Vnútorý poriadok rady stanovuje vykonávacie nariadenie, ktoré bolo aktualizované po revízii smernice o audiovizuálnych mediálnych službách. Minister vymenúva osem členov rady vrátane predsedu a podpredsedu na štyri roky. Je možné opätovné vymenovanie. Jedného člena vymenúva Fórum pre spoluprácu poslucháčskych a diváckych organizácií a jedného združenie sudcov. Odvolanie predsedu/členov kolektívneho orgánu sa musí riadiť pravidlami administratívneho aktu. Pred rozhodnutím o odvolaní sa musí vykonať vypočutie dotknutého člena. Rozhodnutie musí byť vydané písomne a musí zahŕňať vysvetlenie. Okrem toho musí mať člen možnosť podať sťažnosť týkajúcu sa rozhodnutia a odvolať sa proti nemu na súde. Proti rozhodnutiu Rady pre rozhlas a televíziu sa nemožno odvolať na ministerstve – len na súdoch. Podobne ako v prípade všetkých správnych rozhodnutí sa môže sťažnosťami, ktoré sa týkajú správy vecí, zaoberať parlamentný ombudsman.

Dánska Tlačová rada (*Presse Nævnet*) je nezávislý samoregulačný orgán v rámci ministerstva spravodlivosti ustanovený zákonom⁵⁹. Zaoberá sa sťažnosťami, ktoré sa týkajú dánskych masových médií, a tvorí ju osem členov vymenovaných ministrom spravodlivosti, ktorí zastupujú novinárov, verejnosť a vedenie redakcií tlačových médií a rozhlasu a televízie. Predsedu a podpredsedu vymenúva na základe odporúčania prezidenta dánsky Najvyšší súd. Tlačová rada môže vyjadriť kritický postoj vo veciach, ktoré sa týkajú správnej etiky tlače, a priamo nariadiť príslušnej redakcii média, aby zverejnila odpoveď a/alebo rozhodnutie rady. Nemôže však udeliť sankciu ani priznať sťažovateľovi finančnú náhradu⁶⁰.

Neexistujú osobitné pravidlá týkajúce sa transparentnosti vlastníctva médií alebo pridelovania štátnej reklamy. Štátna reklama musí byť v súlade so všeobecnými pravidlami stanovenými v zákone o rozhlasovom a televíznom vysielaní a sekundárnych právnych predpisoch v súvislosti s týmto zákonom na základe smernice o audiovizuálnych mediálnych službách. V MPM 2020 sa uvádza, že vlastníctvo viac ako 20 % akcií musí byť uvedené v ročnej účtovnej uzávierke vo všetkých spoločnostiach vrátane mediálnych spoločností, ale nie sú stanovené žiadne osobitné požiadavky týkajúce sa mediálnych spoločností. Strany zainteresované v dánskych médiách uviedli, že aj napriek tomu, že

⁵⁷ V indexe slobody tlače vo svete, ktorý zostavuje organizácia Reportéri bez hraníc, sa Dánsko stále umiestňuje medzi najlepšími krajinami, pričom v súčasnosti je na treťom mieste. Pozri <https://rsf.org/en/ranking>.

⁵⁸ Písomné podklady od Rady pre rozhlas a televíziu, s. 1 – 2.

⁵⁹ Zákon o zodpovednosti médií – konsolidované znenie zákona č. 1719 z 27. 12. 2018.

⁶⁰ Webové sídlo dánskej Tlačovej rady (*Presse Nævnet*), <https://www.pressenaevnet.dk/press-ethical-rules/>.

neexistujú osobitné pravidlá, v praxi považujú úroveň vnútroštátnej transparentnosti vlastníctva médií za pomerne uspokojivú, najmä vďaka Centrálnemu obchodnému registru a vo vzťahu k vlastníkom hlavných prvkov médií⁶¹.

Právo na informácie podlieha určitým obmedzeniam. Zmenou zákona o prístupe k dokumentom verejnej správy, v ktorom sú stanovené pravidlá pre všetky orgány verejnej správy a ministerstvá týkajúce sa verejného prístupu k informáciám a dokumentom, v roku 2014 sa následne obmedzil prístup verejnosti a novinárov k určitým dokumentom verejnej správy⁶². V článku 7 zákona sa stanovuje, že každý môže požiadať o poskytnutie dokumentov vedených alebo vytvorených orgánom verejnej správy v rámci jeho administratívnych postupov v súvislosti s jeho činnosťou ako orgánu. Tento prístup je však obmedzený, pokiaľ ide o niektoré druhy prípadov, dokumentov alebo informácií, konkrétne o vnútorné pracovné dokumenty orgánov alebo dokumenty, ktoré sú v danom čase predmetom výmeny, keď minister potrebuje informácie a poradenstvo od svojich pracovníkov⁶³. Zainteresované strany uvádzajú, že výsledkom zavedenia výnimiek v prípadoch, ktoré zahŕňajú poskytnutie pomoci a poradenstva ministrovi a komunikáciu s poslancami parlamentu v rámci legislatívneho procesu, je, že pozadie niektorých politických dohôd zostáva dôverné⁶⁴. Parlamentný ombudsman takisto zistil, že výnimka, ktorá sa týka útvarov ministerstva, v praxi obmedzuje právo na prístup⁶⁵.

Dánsko má silnú tradíciu slobody prejavu. Celkový rámec ochrany slobody prejavu je zakotvený v ústave⁶⁶. Vo svetovom rebríčku slobody tlače, ktorý zostavuje organizácia Reportéri bez hraníc, sa Dánsko stále umiestňuje medzi najlepšími krajinami, pričom v súčasnosti je na treťom mieste na svete⁶⁷. Napriek tomu je v Dánsku uväznenie jednou z možných sankcií za ohováranie⁶⁸. V MPM 2020 sa uvádza, že ochrana slobody prejavu je vystavená veľmi malému riziku vďaka celkovej stabilite demokratickej tradície a inštitúcií v Dánsku. V rokoch 2019 a 2020 Platforma Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov nezverejnila žiadne výstrahy týkajúce sa Dánska⁶⁹. V rokoch 2017/2018 bola vytvorená osobitná Komisia pre slobodu prejavu⁷⁰ s cieľom posúdiť rámec a všeobecné podmienky pre slobodu prejavu. V apríli 2020 vydala správu, ktorá prispela k širokej politickej diskusii o stave slobody prejavu v dánskej spoločnosti⁷¹.

⁶¹ Informácie získané v rámci návštevy krajiny.

⁶² V tomto kontexte je takisto potrebné uviesť, že podľa MPM 2020, je hlavným rizikom pri ochrane novinárov skutočnosť, že právo na informácie nie je výslovne chránené v ústave.

⁶³ Články 19 až 33 a článok 35 zákona o prístupe k dokumentom verejnej správy.

⁶⁴ Článok 24 a článok 27 ods. 2 zákona o prístupe k dokumentom verejnej správy. Informácie sa získali v rámci návštevy krajiny a napríklad z vyhlásení dánskej Únie novinárov v dokumente Otvorená správa alebo vyhlásenia združenia Danske Medier, Združenie Danske Medier víta štvrtkové zverejnenie správy komisie o slobode prejavu.

⁶⁵ Článok 24 zákona o prístupe k dokumentom verejnej správy. Výročná správa parlamentného ombudsmana (2016), s. 141 – 142.

⁶⁶ Článok 77 ústavy.

⁶⁷ Reportéri bez hraníc, svetový rebríček slobody tlače z roku 2020.

⁶⁸ https://cmpf.eui.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf.

⁶⁹ Rada Európy, platforma na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov, <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>.

⁷⁰ Príspevok Dánska k správe o právnom štáte 2020, s. 20.

⁷¹ V súlade s odporúčaním CM/REC(2016)4 Výboru ministrov Rady Európy o ochrane žurnalistiky a o bezpečnosti novinárov a iných mediálnych aktérov vyzývajúcim na zavedenie komplexného legislatívneho rámca, ktorý umožňuje novinárom a iným mediálnym aktérom účinne a bez strachu prispievať k verejnej diskusii.

IV. INÉ INŠTITUCIONÁLNE OTÁZKY SÚVISIACE SO SYSTÉMOM BRZD A PROTIVÁH

Dánsko má jednokomorový parlamentný systém štátnej moci, v rámci ktorého môžu vláda aj poslanci parlamentu navrhovať právne predpisy, aj keď návrhy zákonov vo všeobecnosti predkladá vláda. Vzhľadom na to, že neexistuje ústavný súd, posúdenie *ex-post* z hľadiska ústavnosti môžu v konkrétnych veciach vykonať všetky súdy⁷². Parlamentný ombudsman vykonáva dohľad nad rozhodnutiami subjektov verejného sektora a Dánsky inštitút pre ľudské práva monitoruje dodržiavanie základných práv.

Proces prijímania právnych predpisov zahŕňa komplexný proces prípravy. V usmerneniach ministerstva spravodlivosti k právnej kvalite⁷³ sú uvedené podrobné pokyny k procesu prípravy právnych predpisov vrátane legislatívneho plánovania a prípravných krokov, ako sú prípadné prípravné komisie a povinné hodnotenia vplyvu (okrem iného vplyvu na hospodárstvo a životné prostredie a administratívnych dôsledkov pre obyvateľov). Vládne návrhy zákonov sa vo všeobecnosti zverejnia na účely konzultácie na portáli vlády (na odporúčané minimálne obdobie štyroch týždňov) a priamo sa odošlú na externú konzultáciu dotknutým orgánom a organizáciám⁷⁴. Ministerstvo spravodlivosti posúdi návrhy zákonov aj z technického legislatívneho hľadiska vrátane zabezpečenia ich súladu s medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv⁷⁵.

Parlamentný ombudsman zohráva kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní dohľadu nad správnymi rozhodnutiami. Parlamentný ombudsman, ktorého volí parlament po každých všeobecných voľbách⁷⁶, je odvolacím orgánom v prípade administratívnych rozhodnutí, pričom zabezpečuje posúdenie súladu aktov subjektov verejného sektora s existujúcimi právnymi predpismi alebo osvedčenou administratívnou praxou. Ombudsman môže konať na základe sťažností alebo vykonať prešetrovanie na základe vlastnej iniciatívy. V roku 2019 ombudsman riešil 5 368 sťažností, z ktorých sa mnohé týkali otázok súvisiacich s prístupom k verejným záznamom, a viedol 163 prešetrovaní na základe vlastnej iniciatívy zameraných na všeobecnejšie otázky, ktoré mali vplyv na väčší počet občanov⁷⁷. Stanoviská ombudsmana, ktoré môžu obsahovať odporúčania, aby orgány opätovne otvorili konanie alebo zmenili rozhodnutie, nie sú záväzné. Podľa informácií od orgánov aj ombudsmana subjekty verejného sektora vo všeobecnosti v praxi konajú v súlade s odporúčaniami. Popri ombudsmanovi pôsobí ako národná inštitúcia pre ľudské práva Dánsky inštitút pre ľudské práva, ktorému Globálna aliancia národných inštitúcií pre ľudské práva v roku 2018 opätovne udelila akreditačný status A. Pôsobí takisto ako národný orgán pre rovnosť.

Priestor občianskej spoločnosti v Dánsku sa považuje za otvorený⁷⁸ a organizácie občianskej spoločnosti sú úzko zapojené prostredníctvom Rady pre ľudské práva. Dánsky inštitút pre ľudské práva zahŕňa veľký počet organizácií občianskej spoločnosti z rôznych tematických okruhov prostredníctvom svojej Rady pre ľudské práva, ktorá

⁷² Dochádza k tomu zriedka a vyskytol sa len jeden prípad, v ktorom Najvyšší súd rozhodol o neuplatňovaní zákona z dôvodu jeho nesúladu s ústavou, v roku 1999, vec Tvind, U 1999.841 H.

⁷³ Ministerstvo spravodlivosti, usmernenia k právnej kvalite.

⁷⁴ Pozri online platformu *Hoeringsportalen*.

⁷⁵ Príspevok Dánska k správe o právnom štáte 2020, s. 24.

⁷⁶ Ombudsmana môže parlament takisto odvolať, ak už nemá jeho dôveru.

⁷⁷ Parlamentný ombudsman, výročná správa z roku 2019, s. 39.

⁷⁸ Rating organizácie CIVICUS; hodnotí sa na stupnici s piatimi kategóriami vymedzenými takto: otvorený, zúžený, obmedzovaný, potlačovaný a uzavretý.

posudzuje navrhovanie a vykonávanie činností národnej inštitúcie pre ľudské práva, môže odporúčať nové činnosti a vymenovať šiestich zo 14 členov predstavenstva⁷⁹.

Rozhodovací proces vedúci k pozastaveniu činností súdov počas pandémie ochorenia COVID-19 bol predmetom diskusie. Núdzové opatrenia reagujúce na pandémiu ochorenia COVID-19 sa prijali na základe zmeny zákona o epidémiách, ktorým sa preniesla právomoc prijímať rozhodnutia na boj s pandémiou na ministra zdravotníctva. Zákon prijal parlament jednohlasne 12. marca 2020.⁸⁰ V ten istý deň Národná správa súdov oznámila, že vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 sa zachovávajú len najnevyhnutnejšie funkcie súdov a uprednostnia sa naliehavé a kritické prípady⁸¹. Odvtedy vznikla určitá diskusia o tom, či sa toto rozhodnutie prijalo v súlade s ustanoveniami ústavy, ktoré sa týkajú nezávislosti súdov. Štúdia odbornej obce Justitia⁸² argumentuje, že Národná správa súdov možno zašla príliš ďaleko vo svojom usmernení vzhľadom na to, že na základe ústavy a zákona o správe justície Národná správa súdov nie je oprávnená prijímať namiesto súdov rozhodnutia týkajúce prednostného riešenia vecí. Obavy vyslovili vo verejných vyhláseniach takisto akademici a združenie sudcov, aj keď uznali výnimočné okolnosti, ktoré si vyžadovali okamžitú reakciu. Minister spravodlivosti a Národná správa súdov odmietli tieto názory⁸³. Parlament vymenoval nezávislú odbornú skupinu, ktorá posúdi celkovú reakciu vlády na pandémiu, a očakáva sa, že výsledky predloží na konci roka 2020.

Národná správa súdov aktívne presadzuje právny štát. Národná správa súdov v posledných rokoch urobila sériu krokov zameraných na presadzovanie právneho štátu, lepšie pochopenie justičného systému zo strany rôznych cieľových skupín a zlepšenie zamerania justičného systému na používateľa. Zahŕňajú iniciatívy zamerané na všeobecnú verejnú prostredníctvom vzdelávacích videí, na žiakov prostredníctvom modelových učebných plánov pre učiteľov, na novinárov s využitím webového sídla a na prísediach, ktorým sa poskytli komplexné informačné materiály predtým, ako začali vykonávať svoj mandát⁸⁴.

⁷⁹ Rada pre ľudské práva zahŕňa organizácie občianskej spoločnosti, napríklad pôsobiace v oblasti súdnictva, médií alebo utečencov, ako aj (nehlasujúcich členov) ministerstvá, verejné orgány a politické strany. Ďalších členov predstavenstva vymenúvajú dánske univerzity, grónska Rada pre ľudské práva a pracovníci národnej inštitúcie pre ľudské práva.

⁸⁰ Právomoc prijímať takéto rozhodnutia mali predtým výbory orgánov v oblasti zdravotníctva a politici na miestnej úrovni. Zmena bola prijatá v súlade s riadnym legislatívnym postupom, ale s tromi čítaniami, ktoré boli zhustené do 18 hodín – o použití takéhoto zrýchleného konania môže rozhodnúť parlament tromi štvrtinami hlasov.

⁸¹ Národná správa súdov, Pripravenosť na núdzové situácie na súdoch v Dánsku: ďalšie informácie.

⁸² Justitia, Právny štát a COVID-19, s. 95 – 104.

⁸³ Denník *Information*, Poštové správy spochybňujú, či uzavretie súdov bolo v súlade s ústavou.

⁸⁴ Ďalšie informácie pozri na webovom sídle Národnej správy súdov.

Príloha I: Zoznam zdrojov v abecednom poradí*

* Zoznam príspevkov prijatých v kontexte konzultácií k správe o právnom štáte 2020 sa nachádza na (webovom sídle Komisie).

Centrum pre pluralitu a slobodu médií (2020), Monitorovanie plurality médií 2020. <https://cmpf.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

CEPEJ (2020), Štúdia o fungovaní justičných systémov v členských štátoch EÚ.

CIVICUS, monitor na sledovanie priestoru občianskej spoločnosti: Dánsko. <https://monitor.civicus.org/country/denmark/>.

Dánska asociácia sudcov (2020), Pracovné podmienky sudcov.

Dánska vláda (2019), Posilnenie boja proti hospodárskym trestným činom. https://www.regeringen.dk/media/6607/aftale-om-styrkelse-af-indsatsen-mod-finansiel-kriminalitet-270319_endelig.pdf.

Dánska vláda (2020), príspevok Dánska k správe o právnom štáte 2020.

Danske Medier (1. mája 2020), Združenie Danske Medier víta štvrtkové zverejnenie správy komisie o slobode prejavu. <https://danskemedier.dk/aktuelt/journalistik-og-redaktion/danske-medier-glaeder-sig-over-offentliggoerelsen-af-ytringsfrihedskommissionens-betaenkning/>.

Dánske združenie novinárov, Otvorená správa, <https://journalistforbundet.dk/offentlighedslov>.

Denník *Information*, Poštové správy spochybňujú, či uzavretie súdov bolo v súlade s ústavou, 6. júla 2020. https://www.information.dk/indland/2020/07/mailes-saar-tvivl-hvorvidt-nedlukningen-domstolene-overensstemmelse-grundloven?lst_mst.

Európska komisia (2020), porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície.

Európska komisia (2020), správa o vykonávaní rámcového rozhodnutia Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi.

Európsky súd pre ľudské práva, rozsudok z 9. januára 2013, Oleksandr Volokov/Ukrajina, sťažnosť č. 21722/11.

GRECO (2014), štvrté kolo hodnotenia – správa o plnení odporúčaní Dánskom týkajúca sa predchádzania korupcii, pokiaľ ide o poslancov, sudcov a prokurátorov.

GRECO (2019), piate kolo hodnotenia – hodnotiaci správa o Dánsku týkajúca sa predchádzania korupcii a podpory integrity v ústredných štátnych správach (najvyšších výkonných funkciách) a v orgánoch presadzovania práva.

GRECO (2019), tretie kolo hodnotenia – druhá správa o plnení odporúčaní v súvislosti s transparentnosťou financovania politických strán v Dánsku.

GRECO (2020), štvrté kolo hodnotenia – predbežná správa o plnení odporúčaní Dánskom týkajúca sa predchádzania korupcii, pokiaľ ide o poslancov, sudcov a prokurátorov.

Justitia (2020), Právny štát a COVID-19. <http://justitia-int.org/retsstaten-og-covid-19>.

Ministerstvo spravodlivosti (24. júna 2020), Noví sudcovia musia zmierniť tlak, ktorému čelia sudy. <https://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2020/nye-dommere-skal-lette-preset-paa-domstolene>.

Ministerstvo spravodlivosti, usmernenia k právnej kvalite. <https://lovkvalitet.dk/>.

Národná správa súdov, Pripravenosť na núdzové situácie na súdoch v Dánsku: ďalšie informácie. <https://www.domstol.dk/aktuelt/2020/3/noedberedskab-ved-danmarks-domstole-yderligere-information/>.

Parlamentný ombudsman (2017), výročná správa z roku 2016.

Parlamentný ombudsman (2020), výročná správa z roku 2019.

Rada Európy, platforma na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov – Dánsko.
<https://www.coe.int/en/web/media-freedom>.

Rada Európy: Výbor ministrov (2000), odporúčanie Výboru ministrov členským štátom Rec(2000)19 o úlohe prokuratúry v systéme trestnej justície.

Rada Európy: Výbor ministrov (2010), odporúčanie Výboru ministrov členským štátom CM/Rec(2010)12 o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť.

Rada Európy: Výbor ministrov (2016), odporúčanie Výboru ministrov členským štátom CM/REC(2016)4 o ochrane žurnalistiky a bezpečnosti novinárov a iných mediálnych aktérov.

Reportéri bez hraníc, svetový rebríček slobody tlače z roku 2020.

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 25. júla 2018, LM, C-216/18 PPU.

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 27. mája 2019 v spojených veciach OG, C-508/18 a PI, C-82/19 PPU.

Transparency International (2018), správa o vývoze korupcie z roku 2018: hodnotenie presadzovania Dohovoru OECD o boji proti podplácaniu).
https://images.transparencycdn.org/images/2018_Report_ExportingCorruption_English_200402_075046.pdf.

UNCAC (2017), *UNCAC implementation review – country review report of Denmark* (Správa o vykonávaní Dohovoru OSN proti korupcii – hodnotiaci správa o Dánsku).
https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/2017_10_21_Denmark_Final_Country_Report.pdf.

Virtuálna návšteva Dánska v súvislosti so správou o právnom štáte 2020.

Webové sídlo Danish Courts (Dánske súdy) (2020), časť Civil Cases (Občianskoprávne konania),
<https://domstol.dk/om-os/tal-og-fakta/civile-sager/>.

Príloha II: Návšteva Dánska

Útvary Komisie absolvovali v júni a júli 2020 virtuálne stretnutia s týmito subjektmi:

- Dánske združenie novinárov
- Združenie dánskych sudcov
- Združenie Danske Medier
- Dánska Tlačová rada
- Ministerstvo spravodlivosti
- Národná správa súdov
- Parlamentný ombudsman
- Prokuratúra
- Úrad špeciálneho prokurátora
- Najvyšší súd
- Transparency International Dánsko

Okrem toho Agentúra pre kultúru a paláce poskytla namiesto virtuálneho stretnutia písomné stanovisko.

* Komisia sa na viacerých horizontálnych stretnutiach stretla aj s týmito organizáciami:

- Amnesty International
- Únia občianskych slobôd pre Európu
- Civil Society Europe
- Konferencia európskych cirkví
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- Európske centrum pre slobodu tlače a médií
- Európske občianske fórum
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe
- Medzinárodná komisia právnikov
- Medzinárodná federácia pre ľudské práva
- Medzinárodný tlačový inštitút
- Platforma pre celoživotné vzdelávanie
- Open Society Justice Initiative/Open Society European Policy Institute
- Reportéri bez hraníc
- Transparency International EÚ